

ANAYASA HUKUKUNA GİRİŞ
GENEL ESASLAR

MUSTAFA ERDOĞAN

GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ

2. BASKI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	11
BİRİNCİ BÖLÜM: SİYASÎ İKTİDAR VE DEVLET	13
I. İKTİDAR VE SİYASÎ İKTİDAR	13
II. İKTİDAR VE OTORİTE	15
III. MEŞRULUĞUN TEMELİ	17
IV. EGEMENLİK	19
V. MODERN ULUS DEVLET	21
A. DEVLETİN KÖKENİ	21
B. MODERN DEVLETİN DOĞUŞU	22
C. MİLLİYETÇİLİK VE ULUS-DEVLET	23
D. MODERN DEVLET VE LÂİKLİK	25
İKİNCİ BÖLÜM: DEVLETİN HUKUKÎ TEORİSİ	27
I. HUKUKÎ KİŞİLİK OLARAK DEVLET	28
II. DEVLETİN DEVAMLILIĞI	29
III. DEVLETLERİN HALEFİYETİ	30
IV. DEVLETİN HUKUKÎ UNSURLARI	31
A. HALK (İNSAN TOPLULUĞU)	31
B. ÜLKE	34
1. Kara Sahası/Kara Ülkesi	34
2. Su Sahası	35
3. Hava Sahası	36
C. ÖRGÜTLENMİŞ İKTİDAR	36
1. Yasama Meclisi	37
2. Yürütme Organı	39
3. Yargı Teşkilâtı	41
D. GENEL VE BAĞLAYICI YETKİ (OTORİTE)	42
V. DEVLETİN HUKUKÎ İŞLEVLERİ	44
A. YASAMA İŞLEVİ	44
B. YÜRÜTME İŞLEVİ	45
C. YARGI İŞLEVİ	46
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: SİYASÎ İTAAT YÜKÜMLÜLÜĞÜ	47
I. GİRİŞ	48
II. YÜKÜMLÜLÜĞÜN TEMELİ	49

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: DEVLET BİÇİMLERİ	51
I. ÜNİTER DEVLET	52
II. FEDERAL DEVLET	53
III. BÖLGELİ DEVLET	54
IV. KONFEDERASYON	55
BEŞİNCİ BÖLÜM: DEVLETİN ROLÜ VE AMAÇLARI	57
I. GİRİŞ	58
II. MİNİMAL DEVLET	59
III. REFAH DEVLETİ	60
IV. SOSYAL DEVLET	61
ALTINCI BÖLÜM: ANAYASAL DEVLETİN TEMELLERİ	63
I. ANAYASACILIK VE ANAYASAL DEVLET	64
II. ANAYASACILIĞIN KISA TARİHİ	67
III. HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ	70
A. ÜSTÜN HUKUKİLİK VE STANDARTLARI	71
1. Hikmet-i Hükümetin Reddi	71
2. Hukukun Amacı: Adalet	72
a) Hukukun Yapısal Adaleti	73
b) Usulî Hakkaniyet	75
c) Haklar ve İnsan Hakları	76
B. ŞEKİL VE MADDİ ANLAYIŞLAR	76
C. HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜNÜN GEREKLERİ	78
1. Devletin İdeolojik Tarafsızlığı	78
2. Devletin Hukuka Bağlılığı	79
3. Eşitlik ve İnsan Hakları	79
4. Yargı Denetimi	80
5. Yargının Bağımsızlık ve Tarafsızlığı	81
6. Hukukun Evrensel İlkeleri	82
7. Adil Yargılama	83
IV. İNSAN HAKLARI	85
A. DOĞAL HAKLARDAN İNSAN HAKLARINA	85
B. İNSAN HAKLARI NEDİR?	87
C. İNSAN ONURU VE İNSAN HAKLARI	91
D. ÖZGÜRLÜK VE İNSAN HAKLARI	92
E. İNSAN HAKLARI VE SOSYAL HAKLAR	94
F. İNSAN HAKLARI VE GRUP HAKLARI	98
G. İNSAN HAKLARININ SINIFLANDIRILMASI	99
H. İNSAN HAKLARININ EVRENSELLİĞİ	101
I. ÖZGÜRLÜK VE GÜVENLİK	104
J. İNSAN HAKLARI HUKUKU	105
K. İNSAN HAKLARININ KORUNMASI	108
1. Ulusal Düzeyde Koruma	108
2. Uluslararası Düzeyde Koruma	110

a) Birleşmiş Milletler Sistemi.....	110
b) Avrupa Konseyi Koruma Sistemi: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ...	111
c) Avrupa Sosyal Yasası Sistemi.....	112
V. KUVVETLER AYRILIĞI.....	113
A. İŞLEVSEL (YATAY) KUVVETLER AYRILIĞI.....	113
B. MÜLKÎ (DİKEY) KUVVETLER AYRILIĞI: FEDERALİZM.....	115
VI. ANAYASACILIK VE DEMOKRASİ.....	119
YEDİNCİ BÖLÜM: ANAYASA VE ANAYASA HUKUKU.....	123
I. ANAYASA: KAVRAM VE TERİM.....	124
II. ANAYASA HUKUKU.....	127
III. ANAYASA HUKUKUNUN DİSİPLİNERARASI NİTELİĞİ.....	128
IV. ANAYASALARIN YAPISI VE KAPSAMI.....	130
A. YAZILI ANAYASA-YAZILI OLMAYAN ANAYASA.....	130
B. ŞEKLÎ ANAYASA-MADDÎ ANAYASA.....	132
C. İDEOLOJİK ANAYASALAR.....	133
D. ANAYASALARIN İÇERİĞİ.....	135
V. ANAYASALAR VE SİYASAL GERÇEKLIK.....	138
VI. YAZILI ANAYASALARIN ÖNEMİ.....	140
SEKİZİNCİ BÖLÜM: ANAYASALARIN YAPILMASI VE DEĞİŞTİRİLMESİ.....	143
I. GİRİŞ.....	144
II. ANAYASA YAPIMINDA YÖNTEMLER.....	146
III. KURUCU İKTİDAR.....	148
A. ASLÎ KURUCU İKTİDAR.....	148
B. ASLÎ KURUCU İKTİDARIN ORTAYA ÇIKIŞ BIÇIMLARI.....	150
C. TALÎ KURUCU İKTİDAR (ANAYASALARIN DEĞİŞTİRİLMESİ).....	151
D. KATI ANAYASALAR.....	152
E. DEĞİŞTİRİLEMEZ HÜKÜMLERİN HUKUKÎ DEĞERİ.....	154
DOKUZUNCU BÖLÜM: ANAYASA YARGISI.....	157
I. ANAYASA YARGISININ DOĞUŞU VE AMACI.....	157
II. ANAYASA YARGISININ YAPISI.....	160
A. ANAYASA YARGISI MODELLERİ.....	160
1. Yaygın Denetim.....	160
2. Merkezî Denetim.....	161
B. ANAYASA MAHKEMESİ ÜYELİĞİ.....	162
C. ANAYASAYA UYGUNLUK DENETİMİNİN YAPILIŞ ŞEKİLLERİ.....	164
1. Dava Yolu: Soyut Norm Denetimi.....	164
2. Def'i Yolu: Somut Norm Denetimi.....	164
D. ANAYASA ŞİKÂYETİ (BİREYSEL BAŞVURU).....	165
III. ANAYASA YARGISININ NORMATİF REFERANSLARI.....	167
IV. ANAYASA YARGISINDA KARAR TÜRLERİ.....	168
A. SON KARARLAR.....	168
B. ARA KARARLAR.....	169

V. ANAYASA YARGISININ İŞLEVLERİ.....	171
VI. ANAYASAL YORUM VE YARGISAL AKTİVİZM	173

ONUNCU BÖLÜM: DEMOKRASİ 177

I. GİRİŞ.....	178
II. DEMOKRASİNİN TANIMLANMASI	180
III. DOĞRUDAN VE YARI DOĞRUDAN DEMOKRASİ	186
IV. DEMOKRASİ VE KATILIM	188
V. TEMSİLİ DEMOKRASİ.....	191
A. DEMOKRASİ TEMSİLE BAĞDAŞABİLİR Mİ?.....	192
B. TEMSİLİN TÜRLERİ	193
1. Emredici Vekâlet.....	194
2. Temsilî Vekâlet	195
3. Parti Vekâleti	196
4. Mikrokozmetik Temsil	197
VI. LİBERAL DEMOKRASİ.....	199
A. TANIMI.....	199
B. LİBERAL DEMOKRASİNİN KURUMLARI.....	200
1. Serbest ve Âdil Seçimler	200
2. Siyasî Çoğulculuk ve Rekabet	201
3. Temel Siyasetlerin Seçilmiş Organlarca Belirlenmesi	202
4. Temel Haklar ve Azınlıkların Korunması	203
5. Denge ve Denetim Mekanizmaları ve Bağımsız Yargı.....	205
6. Hukuk Devleti	206
VII. SEÇİM SİSTEMLERİ	207
A. ÇOĞUNLUK(ÇU) SEÇİM SİSTEMİ	207
B. NİSPÎ TEMSİL SİSTEMİ	209
C. SEÇİM BARAJLARI	210
VIII. SİYASÎ PARTİLER	212
A. SİYASÎ PARTİLERİN DOĞUŞU	212
B. SİYASÎ PARTİLERİN HUKUKİLEŞMESİ	214
C. SİYASÎ PARTİLERİN İŞLEVLERİ	215
1. Siyasal Sistemin Meşrulaştırılması.....	215
2. Siyasal Görüş ve Çıkarların Bağdaştırılması	216
3. Siyasal Sosyalleşme	216
4. Siyasal Kadroların Devşirilmesi.....	217
5. İktidarın Kullanılması ve Denetimi.....	217
D. SİYASÎ PARTİLERİN TASNİFİ.....	218
E. PARTİ SİSTEMLERİ	220
1. Çok-Partili Sistemler	220
2. İki-Parti Sistemleri	221
3. Bir Partinin Üstünlüğüne Dayanan Sistemler	222
IX. DEMOKRASİ TEORİSİNDE YENİ GELİŞMELER	223
A. MÜZAKERECİ DEMOKRASİ.....	223
B. KOZMOPOLİTAN DEMOKRASİ.....	227

ONBİRİNCİ BÖLÜM: DEMOKRATİK OLMAYAN SİYASÎ REJİMLER	229
I. GİRİŞ	230
II. OTORİTER REJİMLER.....	232
III. TOTALİTER REJİMLER.....	234
IV. ARA KATEGORİLER VE GEÇİŞ REJİMLERİ.....	236
ONİKİNCİ BÖLÜM: MONARŞİ, CUMHURİYET VE DEMOKRASİ.....	241
ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM: HÜKÜMET SİSTEMLERİ	245
I. GİRİŞ	246
II. BAŞKANLIK HÜKÜMETİ SİSTEMİ	247
III. PARLAMENTER HÜKÜMET SİSTEMİ	251
IV. MECLİS HÜKÜMETİ SİSTEMİ.....	255
V. YARI-BAŞKANLIK SİSTEMİ VE BAŞKANLI PARLAMENTERİZM	257
A. YARI-BAŞKANLIK HÜKÜMETİ SİSTEMİ.....	257
B. BAŞKANLI PARLAMENTER REJİMLER	259
KAYNAKLAR	261
İSİM İNDEKSİ.....	271
KAVRAM İNDEKSİ.....	273

KAYNAKLAR

- Akal, Cemal Bali (der.), *Devlet Kuramı* (Ankara: Dost Kitabevi).
- Akalın, Güneri (2011), "Yeni Anayasa ve Yeni Ekonomik Düzen", *Demokrasi Platformu*, 7/28 (Yaz).
- Akıllıoğlu, Tekin (2010), *İnsan Hakları: Kavram, Kaynaklar ve Koruma Sistemleri* (Ankara: İmaj).
- Alexander, Larry (2011), "What Are Constitutions and What Should (and Can) They Do?", *Social Philosophy and Policy*, 28/1, ss. 1-24.
- Altman, David (2011), *Direct Democracy Worldwide* (Cambridge: Cambridge University Press).
- Anayurt, Ömer (2018), *Anayasa Hukuku: Genel Kısım* (Ankara: Seçkin).
- Arslan, Zühtü (2008), "Anayasa Mahkemesi'nin 'Yorum Tekeli', Yargısal Üstünlük ve Demokrasi", *Prof. Dr. Ergun Özbudun's Armağan*, Cilt II: Anayasa Hukuku (Ankara: Yetkin Yayınevi), ss. 59-89.
- Atar, Yavuz (2000), *Demokrasilerde Anayasal Değişmenin Dinamikleri ve Anayasa Yapımı* (Konya: Mimoza Yayınları).
- Barry, Norman P. (2003), *Modern Siyaset Teorisi*, Erdoğan, M. & Şahin, Y. (çev.), (Ankara: Liberte).
- Barry, Norman P. (1995), *An Introduction to Modern Political Theory* (MacMillan, 3rd ed.).
- Bell, Daniel (1999), "Democratic Deliberation: The Problem of Interpretation", Macedo, S. (ed.), *Deliberative Politics: Essays on Democracy and Disagreement* (Oxford University Press), ss. 70-87.
- Bellamy, Richard (2007), *Political Constitutionalism: A Republican Defence of the Constitutionality of a Democracy* (Cambridge University Press).
- Bereciartu, Gurutz J. (1994), *Decline of the Nation-State* (London & Reno & Las Vegas: University of Nevada Press).
- Bielefeldt, Heiner (2008), "Demokratik Hukuk Devletinde Özgürlük ve Güvenlik", Metin, Y. (çev.), *Hukuk Devleti: Hukuki Bir İlke Siyasi Bir İdeal* (Ankara: Adres Yayınları, 2. b.) içinde, ss. 271-291.
- Birch, Anthony, (1993), *The Concepts and Theories of Modern Democracy* (London: Routledge).

- Braud, Philippe (2000), "Devlet: Hukukî Öğretinin İkilemleri", Akal, C. B. (çev.), *a. g. e.*, ss. 359-76.
- Brown, (2001), 'From Democratization to Guided Democracy', *Journal of Democracy*, n. 12/4.
- Bulut, Nihat (2009), *Sanayi Devriminden Küreselleşmeye Sosyal Haklar* (İstanbul: Oniki Levha).
- Campbell, Tom (2001), *Justice* (MacMillan, 2nd. ed.).
- Carothers, Thomas (2002), 'The End of the Transition Paradigm', *Journal of Democracy*, V. 13, n. 1, ss. 5-21.
- Chambers, Simone (2003), 'Deliberative Democratic Theory', *Annual Journal of Political Science*, n. 6, ss. 307-26.
- Cheibub, J. A. & Elkins, Z. & Ginsburg, T. (2011), "Latin American Presidentialism in Comparative and Historical Perspective", *Texas Law Review*, Vol. 89: XXXX, ss. 1-33;
<http://www.law.uchicago.edu/academics/publiclaw/index.html>
- Cohn, E. S. & White, S. O. & Sanders, J. (2000), "Distributive and Procedural Justice in Seven Nations", *Law and Human Behavior*, 24/5 (Oct.), ss. 553-79.
- Conradt, David P. (1989), *The German Polity* (New York & London: Longman).
- Craig, Paul P. (1997) "Formal and Substantive Conceptions of the Rule of Law: An Analytical Framework", *Public Law*, 1997, ss. 467-487.
- Cranston, Maurice (1993), "İnsan Hakları Nedir?", Yayla A. (der.), *Sosyal ve Siyasal Teori: Seçme Yazılar* (Ankara: Siyasal Kitabevi) içinde, ss. 251-56.
- Cranston, Maurice (1954), *Freedom: A New Analysis* (London: Longmans, Green and C.).
- Çağlar, Bakır (1986), *Anayasa Bilimi* (İstanbul: Afa Yayınları).
- Çağlar, Bakır (1986a), "Parlamentolar ve Anayasa Mahkemeleri: Teori ve Pratikte Anayasa Yargısını Sınırları Problemi", *Anayasa Yargısı Sempozyumu'na sunulan tebliğ*.
- Çelebi, Aykut (2012), "Doğrudan Demokrasi ya da Temsilî Hükümet Modelinin Demokratikleştirilmesi Üzerine", Göztepe, E. & Çelebi, A. (ed.), *Demokratik Anayasa: Görüşler ve Öneriler* (İstanbul: Metis Yayınları), ss. 467-497.
- Çoban, A. Rıza (2011), *Anayasayı Değiştirme Yetkisi: Sınırları ve Denetimi* (Ankara: Adalet Yayınevi).
- D'Entreves, A. P. (1977), *Natural Law: An Introduction to Legal Philosophy* (London: Hutchinson).
- Diamond, Larry (2002), "Thinking About Hybrid Regimes", *Journal of Democracy*, n. 13/2.
- Doehring, Karl (2002), *Genel Devlet Kuramı* (Genel Kamu Hukuku), Mumcu, A. (çev.), (Ankara: İnkılâp Kitabevi)

- Donnelly, Jack (1995), *Teoride ve Uygulamada Evrensel İnsan Hakları*, Çev. Erdoğan, M. & Korkut, L. (Ankara: Yetkin Yayınları).
- Dryzek, John S. (2004), 'Democratic Political Theory', Gaus, G. F. & Kukathas, C. (ed.), *Handbook of Political Theory* (Sage Publications) içinde, ss. 143-54.
- Eddy, Katherine (2009), "On Revaluing the Currency of Human Rights", *Politics, Philosophy and Economics*, 6/3, ss. 307-328.
- Erdoğan, Mustafa (2019), "Hukuk, Kanun, Yasa(ma)", *Pasajlar Sosyal Bilimler Dergisi*, No. 1, ss. 37-49.
- Erdoğan, Mustafa (2019a), *Türk Anayasa Hukuku* (Ankara: Hukuk Yayınları, 2. b.).
- Erdoğan, Mustafa (2018), *Özgürlük, Hukuk ve Demokrasi* (Ankara: Siyasal Kitabevi).
- Erdoğan, Mustafa (2016), *Türkiye'de Anayasalar ve Siyaset* (Ankara: Orion, 9. b.)
- Erdoğan, Mustafa (2015), *Anayasal Demokrasi* (Ankara: Siyasal Kitabevi, 12. b.).
- Erdoğan, Mustafa (2012), *İnsan Hakları: Teorisi ve Hukuku* (Ankara: Orion Kitabevi, 3. b.)
- Erdoğan, Mustafa (2011), "Demokrasi, Anayasa Yargısı ve Türkiye Örneği", *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10/2 (Güz), ss. 27-45.
- Erdoğan, Mustafa (1989), "Başbakanlık Hükümeti Mi?", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, C. XLIV, n. 3-4, ss. 229-247.
- Erdoğan, Mustafa (1987), *1982 Anayasasına Göre Cumhurbaşkanının Hukukî Durumu* (Ankara: Doktora Tezi, çoğaltma)
- Eroğul, Cem (2014), *Çağdaş Devlet Düzenleri* (Ankara: İmaj).
- Erözden, Ozan (1997), *Ulus-Devlet* (Ankara: Dost Kitabevi).
- Esen, B. & Gumuscu, S. (2016), "Rising Competitive Authoritarianism in Turkey", *Third World Quarterly*, Vol. 37, Issue 9, pp. 1581-1606.
- Finer, S. E. & Bogdanor, V. & Rudden, B. (1996), *Comparing Constitutions* (Oxford: Clarendon Press).
- Fleiner, T. & Fleiner, L. R. B. (2009), *Constitutional Democracy in a Multicultural and Globalised World*, İngilizceye çeviren, Katy Le Roy (Springer).
- Frederick, Danny (2010), "Why Universal Welfare Rights are Impossible and What It Means", *Politics, Philosophy and Economics*, 9(4), ss. 428-445.
- Freeden, Michael (1991), *Rights* (Milton Keynes: Open University Press).
- Friedrich, C. J. (1999), *Sınırlı Devlet*, Çev. Turhan, M. (Ankara: Gündoğan Yayınları).
- Friedrich, C. J. & Brzezinski, Z. (1964), *Totaliter Diktatörlük ve Otokrasi*, Onaran, O. (çev.), (Ankara: Siyasî İlimler Derneği Yayını).
- Fuller, Lon (1969), *The Morality of Law* (New Haven: Yale University Press, rev. ed.)
- Garner, R. & Ferdinand, P. & Lawson, S. (2012), *Introduction to Politics* (New York: Oxford University Press).

- Gaus, G. F. & Kukathas, C. (ed.), *Handbook of Political Theory* (Sage Publications).
- Gaus, Gerald F. (2003), *Contemporary Theories of Liberalism: Public Reason as a Post-Enlightenment Project* (London: Sage Publication).
- Gaus, Gerald F. (2000), *Political Concepts and Political Theories* (Boulder, Colo. & Oxford, UK: Westview Press).
- Gemalmaz, Mehmet Semih (2003), *Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunun Genel Teorisine Giriş* (İstanbul: Beta, 4. b.)
- Giddens, Anthony (1985), *The Nation-State and Violence, Volume Two of A Contemporary Critique of Historical Materialism* (Berkeley & Los Angeles: University of California Press).
- Giergerich, Thomas (2015), "Constitutional Jurisdiction: The Art of Effectively Speaking Law to Power", Çoban, A. R. & Güleener, S. & Sağlam, M. & Ekinci, H. (eds.), *Haşim Kılıç'a Armağan, Cilt 1* (Ankara: Balkan Matbaacılık), ss. 615-37.
- Goodin, R. & Pettit, P. (ed.), *A Companion to Contemporary Political Philosophy* (Blackwell)
- Gölcüklü, F. & Gözübüyük, A. Ş. (2002), *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması* (Ankara: Turhan Kitabevi).
- Gözler, Kemal (2014), *Devletin Genel Teorisi: Bir Genel Kamu Hukuku Ders Kitabı* (Bursa: Ekin Kitabevi)
- Gözler, Kemal (2010), *Anayasa Hukukunun Genel Esasları: Ders Kitabı* (Bursa: Ekin).
- Göztepe, Ece (2012), "Anayasa Yargısının Meşruluğu", Göztepe, E. & Çelebi, A. (eds.), *a.g.e.*, (İstanbul: Metis Yayınları), ss. 387-417.
- Göztepe, Ece (1998), *Anayasa Şikâyeti* (Ankara: AÜHF Yayınları).
- Göztepe, Ece & Çelebi, Aykut (eds., 2012), *Demokratik Anayasa: Görüşler ve Öneriler* (İstanbul: Metis Yayınları).
- Green, Leslie (1996), "Who Believes in Political Obligation?", Sanders, J. T. & Narveson, J. (eds.), *For and Against the State* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield), ss. 1-17.
- Guibernau, Montserrat (1999), *Nations without States: Political Communities in a Global Age* (Polity Press).
- Gutman, Amy (1996), "Democracy", Goodin, R. & Pettit, P. (ed.), *a.g.e.* içinde, ss. 411-22.
- Habermas, Jürgen (1997), *Kamusal Yaşamın Yapısal Dönüşümü*, Bora, T. & Sancar, M. (Çev.), (İstanbul: İletişim Yayınları).
- Hague, R. & Harrop, M. & Breslin, S. (1998), *Comparative Government and Politics: An Introduction* (London: MacMillan).
- Hart, H.L.A. (1992), "Are There Any Natural Rights?", Waldron, J. (ed.), *Theories of Rights* (Oxford: Oxford University Press), ss. 77-90.

- Hart, H.L.A. (1978), *The Concept of Law* (Oxford: Clarendon Press, 9th impr.).
- Hayek, Friedrich A. (2013), *Özgürlüğün Anayasası*, Çelikkaya, Y. Z. (.ev.), (Ankara: BigBang Yayınları).
- Hayek, Friedrich A. (2012), *Hukuk, Yasama ve Özgürlük*, Yayla, A. & Erdoğan, M. & Öz, M. (Çev.), (İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları).
- Heywood, Andrew (2007), *Politics* (New York: Palgrave Macmillan, 3rd ed.).
- Hocutt, Max (2005), "Sunstein on Rights", *The Independent Review*, V. 10, n. 1 (Summer), pp. 117- 31.
- Holden, Barry (1988), *Understanding Liberal Democracy* (London: Philip Allan).
- Holmes, Stephen (1993), "Precommitment and the Paradox of Democracy", Elster, J. & Slagstad, R. (eds.), *Constitutionalism and Democracy* (Cambridge: Cambridge University Press), ss. 195-240.
- Huemer, Michael (2013), *The Problem of Political Authority: An Examination of the Right to Coerce and the Duty to Obey* (Palgrave MacMillan).
- Huntington, Samuel P. (1995), "Demokrasinin Üçüncü Dalgası", Özbudun, E. (Çev.), Diamond, L. & Plattner, M. (ed.), *Demokrasinin Küresel Yükselişi* (Ankara: Yetkin Yayınları), ss.
- Huntington, Samuel P. (1993), *Üçüncü Dalga: 20 Yüzyıl Sonlarında Demokratlaşma*, Özbudun, E. (Çev.) (Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları).
- Ignatieff, Michael (2000), *Human Rights as Politics, Human Right as Idolatry*, The Tanner Lectures on Human Values, Delivered at Princeton University April 4-7, http://tannerlectures.utah.edu/_documents/a-to-z/i/Ignatieff_01.pdf
- Ionescu, Ghita (1988), "The Theory of Liberal Constitutionalism", Bogdanor, V. (ed.), *Constitutions in Democratic Politics* (Aldershot: Gower Publishing), ss. 33-49.
- Jones, Peter (1999), "Group Rights and Group Oppression", *The Journal of Political Philosophy*, V. 7, n. 4, pp. 353-77.
- Jones, Peter (1999a), "Human Rights, Group Rights and Peoples' Rights", *Human Rights Quarterly*, V. 21, n. 1, pp. 80-107.
- Jones, Peter (1994), *Rights* ((New York: St Martin's Press).
- Kaboğlu, İbrahim (2015), *Anayasa Hukuku Dersleri: Genel Esaslar* (İstanbul: Legal, 10. b.).
- Kaboğlu, İbrahim Ö. (2014), *Anayasa Hukuku Dersleri: Genel Esaslar* (İstanbul: Legal, 9. b.).
- Kaboğlu, İbrahim Ö. (2002), *Özgürlükler Hukuku* (Ankara: İmge Kitabevi).
- Kaboğlu, İbrahim Ö. (1994), *Anayasa Yargısı: Demokrasi Kavramının Dönüşümü Üzerine* (Ankara: İmge Kitabevi).
- Kamenka, Eugene (1996), 'Totalitarianism', Goodin, R. E. & Pettit, P. (ed.), *a.g.e. içinde*, ss. 629- 37.

- Kanadođlu, Korkut (2015), *Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru* (İstanbul: Oniki Levha Yayınları).
- Kapani, Münci (1983), *Politika Bilimine Giriş* (Ankara: AÜHF Yayınları).
- Karaman, Ebru (2013), *Karşılaştırmalı Anayasa Yargısında Bireysel Başvuru Yolu* (İstanbul: Oniki Levha Yayınları).
- Karamustafaoğlu, Tunçer (1970), *Seçme Hakkının Demokratik İlkelere* (Ankara: Hukuk Fakültesi Yayınları).
- Kateb, George (2011), *Human Dignity* (Cambridge, Mass: Harvard University Press).
- Kedourie, Elie (1994), *Nationalism* (Oxford: Blackwell).
- Kommers, Donald P. (1997), *The Constitutional Jurisprudence of the Federal Republic of Germany* (Durham & London: Duke University Press).
- Koopmans, Tim (2003), *Courts and Political Institutions: A Comparative View* (Cambridge University Press).
- Kukathas, Chandran (1996), "Liberty", Goodin, R. E. & Pettit, P., *a.g.e.* içinde, ss. 534-47.
- Kuyper, Jonathan (2015), "Global Democracy", *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, <https://plato.stanford.edu/entries/global-democracy/>
- Lane, Jan-Erik (2011), *Constitutions and Political Theory* (Manchester University Press, 2nd ed.)
- Lane, Jan-Erik (1996), *Constitutions and Political Theory* (Manchester University Press).
- Levinson, Sanford (2011), "Do Constitutions Have a Point? Reflections on 'Parchment Barriers' and Preambles", *Social Philosophy and Policy*, 28/1, ss. 150-78.
- Levitsky, S. & Way, L. A. (2002), "The Rise of Competitive Authoritarianism", *Journal of Democracy*, Vol. 13, No. 2, pp. 51-65.
- Lijphart, Arend (1985), *Çağdaş Demokrasiler*, Özbudun, E. & Onulduran, E. (çev.), (Ankara: Yetkin Yayınevi).
- Linz, Juan J. (1984), *Otoriter ve Totaliter Rejimler*, Özbudun, E. (çev.), (Ankara: Siyasî İlimler Türk Derneği Yayınları).
- Lipson, Leslie (1973), *Politika Biliminin Temel Sorunları*, Karamustafaoğlu, T. (çev.), (Ankara: AÜHF Yayınları).
- Loewenstein, Karl (1957), *Political Power and Governmental Process* (Chicago and London: The Chicago University Press).
- Lomasky, Loren E. (2007), "İki Liberalizm Anlayışı", Erdoğan, M. (Çev.), *Liberal Düşünce*, C. 12, n. 45-46, ss. 27-57.
- Lomasky, Loren E. (1987), *Persons, Rights, and the Moral Community* (New York & Oxford: Oxford University Press).
- Loughlin, Martin (2010), *Foundations of Public Law* (Oxford & New York: Oxford University Press).

- Loughlin, Martin (2000), *Sword and Scales: An Examination of the Relationship between Law and Politics* (Oxford / Portlan/Oregon: Hart Publishing).
- Lukes, Steven (2002), "İktidar ve Otorite", Bottomore, T. & Nisbet, R. (eds.), *Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi* (Ankara: Ayraç Yayınevi), ss. 627-69.
- MacCormick, Neil (1993), "Constitutionalism and Democracy", Bellemey, R. (ed.), *Theories and Concepts of Politics: An Introduction* (Manchester & New York: Manchester University Press), ss. 124-47.
- Macedo, Stephen (ed.), *Deliberative Politics: Essays on Democracy and Disagreement* (Oxford University Press).
- Mairet, Gerard (2000), "Padovalı Marsilius'tan Louis XIV'e Lâik Devletin Doğuşu", Akal, C. B. (der.), *Devlet Kuramı* (Ankara: Dost) içinde, ss. 215-242.
- Manin, Bernard (2001), 'On Legitimacy and Political Deliberation', Blaug, R. & Schwarzmantel, J. (ed.), *Democracy: A Reader* (Columbia University Press) içinde, ss. 501-508.
- Mayo, Henry (1964), *Demokratik Teoriye Giriş*, Kongar, E. (çev.), (Ankara: Siyasî İlimler Derneği).
- Mény, Yves (1991), *Government and Politics in Western Europe: Britain, France, Germany, Italy* (Oxford & New York: Oxford University Press).
- Mény, Y. & Knapp, A. (1998), *Government and Politics in Western Europe: Britain, France, Germany, Italy* (Oxford & New York: Oxford University Press).
- Mises, Ludwig von (2008), *İnsan Eylemi*, Aktar, İ. & Acar, M. (çev.) (Ankara: Liberte Yayınları).
- Moltchanova, Anna (2009), "Collective Agents and Group Moral Rights", *The Journal of Political Philosophy*, Vol. 17, n. 1, ss. 23-46.
- Morris, Christopher (1998), *An Essay on the Modern State* (Cambridge University Press).
- Mouzelis, N. P. (1968), *Organisation and Bureaucracy: Analysis of Modern Theories* (Chicago: Aldine Pub. Comp.)
- Mueller, Dennis (1996), *Constitutional Democracy* (New York: Oxford University Press).
- O'Donnell, Guillermo (1994), "Delegative Democracy", *Journal of Democracy*, n. 5/1, ss. 55-69.
- Oder, Bertil, E. (2010), *Anayasa Yargısında Yorum Yöntemleri: Hukuksal Yöntembilime Dayalı Karşılaştırmalı Bir Araştırma* (İstanbul: Beta).
- Orend, Brian (2002), *Human Rights: Concept and Context* (Ontario: Broadway Press).
- Özbudun, Ergun (2015), *Anayasalcılık ve Demokrasi* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları).
- Özbudun, Ergun (2015a), "Turkey's Judiciary and the Drift Toward Competitive Authoritarianism", *The International Spectator*, Vol. 50, No. 2, pp. 42-55.

- Özbudun, Ergun (2014), *Türkiye’de Demokratikleşme Süreci: Anayasa Yapımı ve Anayasa Yargısı* (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları).
- Özbudun, Ergun (2011), *Otoriter Rejimler, Seçimsel Demokrasiler ve Türkiye* (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları).
- Özbudun, Ergun (1993), *Demokrasiye Geçiş Sürecinde Anayasa Yapımı* (Ankara: Bilgi Yayınevi).
- Özbudun, Ergun (1979), *Siyasal Partiler* (Ankara: AÜHF Yayını).
- Pennington, Mark (2011), *Robust Political Economy: Classical Liberalism and the Future of Public Policy* (Edward Elgar).
- Pennington, Mark (2007), "Hayekçi Siyasal İktisat ve Müzakereci Demokrasi-nin Sınırları", *Liberal Düşünce*, No. 45-46, ss. 167-86.
- Raphael, D. D. (1990), *Problems of Political Philosophy* (Atlantic (Highlands: Humanities Press).
- Ratnapala, Suri (2009), *Jurisprudence* (Cambridge University Press).
- Ratnapala, Suri (1999), "The Idea of Constitution and Why Constitutions Matter", *Policy*, 15/4, ss. 3-10.
- Raz, Joseph (2001), "Legal Principles and the Limits of Law", Cohen, M. (ed.), *Ronald Dworkin and Contemporary Jurisprudence* (London: Duckworth), ss. 73-87.
- Raz, Joseph (1979), "The Rule of Law and Its Virtue", *The Authority of Law: Essays on Law and Morality* (New York: Oxford University Press), ss. 210-30.
- Rothstein, Bo (1998), 'Political Institutions: An Overview', Goodin, R. E. & Klingemann, H. D. (ed.), *A New Handbook of Political Science* (Oxford University Press) içinde, ss. 133-66.
- Sanders, J. T. & Narveson, J. (ed.), *For and Against the State: New Philosophical Readings* (Rowmann & Littlefield).
- Sanders, Lynn M. (1997), "Against Deliberation", *Political Theory*, Vol. 25, No. 3, ss. 347-75.
- Sartori, Giovanni (1995), "How Far can Free Government Travel?", *Journal of Democracy*, Vol. 6, n. 3, ss. 101-111.
- Sartori, Giovanni (1994), *Comparative Constitutional Engineering* (New York University Press).
- Sartori, Giovanni (1993), *Demokrasi Teorisine Geri Dönüş*, Karamustafaoğlu, T. & Turhan, M. (çev.), (Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayını).
- Sartori, Giovanni (1962), "Constitutionalism: A Preliminary Discussion", *American Political Science Review*, 56/4, ss. 853-64.
- Schedler, Andreas (1998), 'What is Democratic Consolidation?' *Journal of Democracy*, No. 9/2, ss. 91-107.
- Schulze, Hagen (2005), *Avrupa’da Devlet ve Ulus*, Binder, T. (çev.), (İstanbul: Literatür Yayınları).

- Shapiro, Ian (1986), *The Evolution of Rights in Liberal Theory* (Cambridge University Press).
- Shestack, Jerome, J. (2006), "İnsan Haklarının Felsefi Temelleri", Çev. A.R. Çoban & B. Canatan, *Liberal Düşünce*, V. 11, n. 43 (Yaz), pp. 87-119.
- Simmonds, N. E. (2010), *Central Issues in Jurisprudence: Justice, Law and Rights* (London: Sweet and Maxwell).
- Simmons, A. J. (1996), 'Philosophical Anarchism', Sanders, J. T. & Narveson, J. (ed.), *a.g.e.* içinde, ss. 19-39.
- Smith, M.B.E (1999), "The Duty to Obey the Law", Patterson, D. (ed.), *A Companion to Philosophy of Law and Legal Theory* (Blackwell) içinde, ss. 465-74.
- Stevens, Anne (1992), *The Government and Politics of France* (London: MacMillan).
- Strauss, David A. (2000), "Constitutions, Written and Otherwise", *Law and Philosophy*, 19, ss. 451-64.
- Taş, Hakkı (2015), "Turkey-from Tutelary to Delegative Democracy, *Third World Quarterly*, 36:4, pp. 776-791, DOI: 10.1080/01436597.2015. 10244 50
- Teziç, Erdoğan (2003), *Anayasa Hukuku* (İstanbul: Beta, 8. b.)
- Tilly, Charles (1975), "Reflections on the History of European State-Making", Tilly, C. (ed.), *The Formation of Nation-States in Western Europe* (Princeton University Press), ss. 3-38.
- Trigger, Bruce G. (2010), "Origins of State", Kuper, A. & Kuper, J. (ed.), *The Social Science Encyclopedia* (Routledge, 3rd ed.) ss. 997-998.
- Tuck, Richard (1989), *Hobbes* (Oxford University Press).
- Tucker, Aviezer (2008), "Pre-emptive democracy: Oligarchic Tendencies in Deliberative Democracy", *Political Studies*, Vol. 56, No. 1, ss. 127-47.
- Tushnet, Mark (2015), "Constitutions and National Identity: Preambles and Amendments", *Political Studies*, 56/1, ss. 127-47.
- Tushnet, Mark (2003), "Forms of Judicial Review as Expressions of Constitutional Patriotism", *Law and Philosophy*, n.22, ss. 353-79.
- Uygun, Oktay (2011), *Demokrasi: Tarihsel, Siyasal ve Felsefi Boyutlar* (İstanbul: Oniki Levha Yayınları).
- Uygun, Oktay (2007), *Federal Devlet: Temel İlkeleri, Başlıca Kurumları ve Türkiye'de Uygulanabilirliği* (İstanbul: XII Levha).
- Van Creveld, Martin (1999), *The Rise and Decline of the State* (Cambridge University Press).
- Vile, M. J. C. (1967), *Constitutionalism and the Separation of Powers* (Oxford: Clarendon Press).
- Vincent, Andrew (1987), *Theories of the State* (Oxford and New York: Basil Blackwell).

- Waldron, Jeremy (2016), "The Rule of Law", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/fall2016/entries/rule-of-law/>>
- Waldron, Jeremy (2000), "Does Law Promise Justice?", *Georgia State University Law Review*, 17/3, ss. 759-88.
- Waldron, Jeremy (1996), "Rights", Goodin, R. E. & Pettit, P. (eds.), *a.g.e.* içinde, ss. 575-85.
- Waluchow, Wil (2014), "Constitutionalism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, <<http://plato.stanford.edu/archives/spr2014/entries/constitutionalism/>>.
- Walzer, Michael (1999), "Deliberation, and What Else?", Macedo, S. (ed.), *a.g.e.* içinde, ss. 58-69.
- Warren, M. E. (2008), 'Democracy and the State', Dryzek, J. S. & Honig, B. & Phillips, A. (ed.), *The Oxford Handbook of Political Theory* (Oxford University Press) içinde, ss. 382-98.
- Wheare, K. C. (1984), *Modern Anayasalar*, Turhan, M. (Çev.), (İstanbul: Değişim Yayınları)
- Wigell, Mikael (2008), "Mapping 'Hybrid Regimes': Regime Types and Concepts in Comparative Politics", *Democratization*, Vol. 15, No. 2, pp. 230-250.

İSİM İNDEKSİ

A

Ackerman, B.,61
Akilliođlu, T., 91, 92, 107
Archibugi, D., 227
Aristoteles, 178, 185, 230

B

Bodin, J., 19, 20, 25
Braud, P., 28, 31, 32, 34, 35, 36
Breslin, B., 117, 137, 144, 211, 222,
236, 237
Burke, E.,195

C

Carothers, T., 236
Cranston, M., 93, 95

D

Diamond, L., 238
Doehring, K., 30, 32, 33, 155, 159,
Donnelly, J., 89, 91, 95, 98, 100, 106,
Duverger, M., 218, 230, 257
Dworkin, R., 61, 92

E

Eroğul, C., 116

F

Fleiner ve Fleiner, 228
Freeden, M., 86, 92

Friedrich, C. J., 59, 67, 69, 97, 115,
181, 182, 234
Fuller, L., 74, 77, 146

G

Giergerich, T., 173, 176, 264
Gözler, K., 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36,
52, 109, 127, 131

H

Habermas, J., 223, 224, 225
Hamilton, A., 67, 213
Hart, H. L. A., 73
Hayek, F. A., 59, 71, 74, 77, 97, 120,
126, 181, 182, 199
Held, D., 227
Hobbes, T., 19, 20, 25, 86, 178, 195,
Holden, B., 180, 183, 184, 186, 199,
Holmes, S., 120
Huntington, S. P., 178

I

Ignatieff, M., 94, 102

J

Jefferson, T., 67, 149, 213
Jellinek, G., 99, 100
Jones, P., 86, 97, 98, 99

K

Kelsen, H., 158

L

Lane, Jan-Erik, 35, 67, 69, 120, 125,
 131, 132, 133, 135, 139, 140, 141,
 153, 154, 161, 194, 198, 249, 257,
 259
 Levitsky ve Way, 238
 Levy, J., 69
 Locke, J., 67, 86, 113, 114, 115, 178
 Loewenstein, K., 115, 133, 134, 138,
 139, 141, 144, 232, 234, 235, 254,
 256
 Lomasky, L. E., 89, 96
 Loughlin, M., 19, 68, 85, 113, 114,
 115, 119, 150, 152, 230

M

MacCormick, N., 120
 Machiavelli, N., 25
 Mairet, G., 25
 Mill, J. S., 76, 195
 Miller, D., 61
 Mirkin-Guetzevitch, B., 254, 256
 Mises, L. von, 182
 Moltchanova, A., 99
 Montesquieu, 67, 68, 113, 114, 115,
 173, 230

N

Neumann, S., 218

O, Ö

O'Donnell, G., 238, 239
 Özbudun, 64, 69, 119, 120, 141, 144,
 147, 149, 159, 160, 161, 162, 164,
 212, 213, 216, 217, 236, 238

P

Paine, T., 149

R

Rawls, J., 48, 61
 Raz, J., 73, 75, 76, 84

S

Sartori, G., 64, 102, 134, 138, 139,
 141, 189, 199, 209, 210, 211, 220,
 250, 254, 256
 Schumpeter, J., 181
 Shestack, G., 92, 103

T

Teziç, E., 127, 148, 150, 151, 152,
 154, 186, 187

U

Uygun, O., 21, 25, 54, 117, 188, 189

V

Vedel, G., 127

W

Waldron, J., 73, 77, 95, 97, 98
 Waluchow, W., 130
 Walzer, M., 61, 225
 Weber, M., 17, 18, 21, 37

Y

Young, I. M., 225

KAVRAM İNDEKSİ

A

- AB İnsan Hakları Yasası, 107
açık deniz, 36
adalet, 19, 32, 37, 41, 42, 46, 49, 58,
59, 61, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 84,
140
adem-i merkeziyet, 51, 52, 53, 66,
115, 118, 193
âdil davranış kuralları (Hayek),, 74,
77
âdil seçim, 201
âdil yargılama, 75, 77, 84
ahlâkî hak, 87, 88, 89, 96, 149
aktif statü hakları, 99, 100
amaç-devlet, 24
Amerikan Yüksek Mahkemesi, 175
Anayasa, 11, 42, 54, 81, 109, 117,
124, 125, 127, 128, 132, 140, 144,
148, 154, 158, 159, 161, 162, 163,
165-171, 173, 174, 260- 269
çerçeve anayasa, 134
esnek (yumuşak) anayasa, 153
düzenleyici anayasa, 133
garantist anayasa, 138
itibarî (nominal) anayasa, 139
kamufraj anayasa, 139
katı (sert) anayasa, 152,153, 154
maddî anayasa, 132, 133
manifesto anayasa, 133
pragmatik anayasa, 134
şeklî anayasa, 132
taklit anayasa, 144
teamülî anayasa, 130, 131, 153
usulî anayasa, 134
yazılı anayasa, 64, 68, 69, 117,
120, 124, 130, 131, 132, 135, 136,
137, 138, 140, 152, 153, 158
anayasa aktarmacılığı, 145
anayasa hukuku, 124, 125
Anayasa Konseyi, 162, 163, 164
anayasa mahkemesi, 117, 121, 162,
163, 164, 168, 169, 172
anayasa odaklı yorum, 174
anayasacılık, 64, 65, 66, 67, 68, 69,
113, 115, 118, 119, 120, 121, 124,
127, 128, 135, 136, 146, 167, 175,
249
anayasal, 127
anayasal devlet, 64, 66, 85, 118, 119,
124, 138, 139
anayasal yorum, 173, 175
anayasanın hukuku, 127
anayasanın koruyucusu, 159
anayasanın normatif üstünlüğü,
158, 159
anayasasızlık, 131

aslî, 37, 71, 148, 149, 150, 152, 155,
252

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
(AİHM), 111

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
(AİHS), 111

Avrupa Sosyal Haklar Komitesi,
112

ayrıcalık/imtiyaz, 80

ayrımcılık, 80, 109

B

bağımsız idarî otoriteler, 40

başkanlı parlamenterizm, 259

başkanlık (hükümet) sistemi, 247,
248, 249

Başlangıç (Dibace), 136

bekletici mesele, 164

Bonapartist anayasacılık, 151

bölgeli devlet, 54, 118, 136

Britanya/Birleşik Krallık/İngiltere,
133, 222, 247

C

common law, 46, 131, 175

cumhuriyet, 135, 153, 230, 242, 243,
251

Ç

çifte vatandaşlık, 33

çoğul oy, 196

çoğunluk ilkesi/kuralı, 202, 203,
205

çoğunluk yönetimi, 176, 184, 202,
206

"çoğunluğun hükümeti", 254, 256

çoğunlukçu demokrasi, 120

çoğunlukçu seçim sistemi, 208, 254
dar bölge, 207, 208

listeli, 207, 208

D

değer çoğulculuğu, 202

değiştirilemez hükümler, 153, 155

demokrasi, 15, 20, 77, 115, 119, 120,

121, 128, 153, 171, 178, 179, 180,

181, 183, 184, 186, 187, 189, 191,

192, 193, 199, 200, 202, 203, 204,

206, 215, 221-228, 230, 231, 236-

239, 243

doğrudan, 49, 186, 187, 191

katılımcı, 188, 189

kozmopolitan, 227, 228

liberal, 119, 188, 199, 200, 202,

205, 215, 230, 236, 237

müzakereci, 223, 224, 225, 226

seçimsel, 236, 237

temsili, 187, 188, 191, 192, 223

demokratik kurucu iktidar, 150

depolitizasyon, 232

derece 21, 33, 41, 95, 140, 141, 161,

171, 197, 201, 235

devlet, 68

devletin devamlılığı, 29

devletin hukukî kişiliği, 29

devletin otoritesi, 16, 42, 43, 49

devletlerin halefiyeti, 30

dinamik yorum, 174, 175
direnme hakkı, 68
doğa durumu, 67, 86
doğal hukuk, 69, 73, 85, 86, 87
doğrudan demokrasi, 49, 186, 187,
191
düalist (ikili) yürütme, 252, 258
düzeltici denetim, 161, 164, 168
düzenleyici işlemler, 45

E

egemenlik, 19, 20, 26, 34, 36, 42, 52,
71, 162, 191, 227
klasik, 20, 42
Ekonomik, Sosyal ve Kültürel
Haklar Uluslararası Sözleşmesi,
106
eksik temsil, 192, 198
emredici vekâlet, 194, 195, 196
enformasyon teorisi, 22
eşit ilgi ve saygı, 61, 92
eşitlik, 61, 79, 80, 140, 202, 206, 243

F

Federalistler, 213
federalizm/federal devlet, 53, 54,
66, 113, 115, 117, 118, 153, 247
ferman anayasa, 146, 150
fesih, 252, 253

G

garanticilik, 138
genel irade/ulusal irade, 114, 184,
199, 203, 239
genel yorumlar, 110

gizli oy-açık sayım, 201

H

hak, 18, 19, 24, 58, 68, 72, 75, 76, 77,
78, 81, 82, 84, 86, 87, 88, 89, 90,
91, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 103, 104,
109, 111, 112, 115, 119, 130, 131,
141, 159, 165, 175, 199, 200, 203,
204, 205, 233, 243
hakemlik işlevi, 171
halk, 187
hikmet-i hükümet, 71
hiyerarşik yöntem, 146
hukuk devleti, 65, 67, 69, 70, 74,
104, 105, 158, 206, 249
hukuk önünde eşitlik, 79, 206
hukuk ve düzen, 24, 58, 59
hukukî güvenlik, 70
hukukun evrensel ilkeleri, 82, 83
hukukun üstünlüğü, 20, 64, 70, 71,
75, 76, 77, 79, 80, 81, 120, 128,
134, 135, 159, 162, 167, 171, 196,
199, 200, 226, 235, 237, 246
şeklî, 44, 53, 67, 73, 76, 77, 130,
132, 138, 153, 183, 236, 238
maddî, 21, 30, 44, 58, 59, 60, 73,
76, 77, 97, 101, 132, 134, 153, 155
hükümet, 38, 39, 40, 41, 45, 71, 96,
116, 117, 127, 128, 136, 153, 159,
163, 173, 175, 182, 191, 198, 200,
210, 217, 219, 221, 222, 230, 238,
242, 246, 247, 251, 252, 254, 255,
256, 257, 260

hükümet sistemi, 38, 40, 45, 128,
136, 159, 230, 246, 247, 251, 254,
255, 256, 257, 258, 260

I

ısdar, 44

İ

içsel tarafsızlık, 82

idarî federalizm, 53, 116

ideolojik devlet, 78

iktidar, 14, 15, 16, 17, 21, 25, 36, 37,
42, 52, 53, 67, 101, 114, 127, 128,
135, 147, 148, 150, 151, 155, 180,
181, 201, 202, 218, 221, 232, 233,
237, 238, 254, 258

İktisadî, Sosyal ve Kültürel Haklar

Uluslararası Sözleşmesi, 106

ilke ve kural, 124, 127

illiberal demokrasi, 237

insan hakkı, 33, 88, 89, 92, 95, 99

İnsan Hakları Anayasası, 107

İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, 79,
95, 105, 106

İnsan Hakları Komisyonu, 110

İnsan Hakları Komitesi, 110

İnsan Hakları Konseyi, 110

insan hakları ortak kodu, 106

İnsan Hakları Uluslararası Yasası,
106

İnsan Hakları Yasası, 106, 107

İnsan Hakları Yüksek Komiserliği,
110

insan haklarına saygı, 76, 80, 104,
107, 135

insan haklarının evrenselliği, 103
insan onuru, 87, 91, 92, 102, 135,
153, 167

İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi,
68

insanî amaçlı müdahale, 107

insanların hakları, 89

işlevsel, 36, 51, 81, 87, 113, 204, 248,
249

K

kabine hükümeti sistemi, 254

kamuflaj anayasa, 139

kanun, 20, 21, 30, 39, 40, 45, 47, 48,
56, 73, 83, 91, 94, 122, 129, 133,
160, 173, 177, 178, 183, 260, 262,
263

Kanunların Ruhu, 68, 114

kara suları, 35, 36

karma hükümet, 69

kartel parti, 214

katılımcı demokrasi, 198, 199, 200

katılma hakları, 78, 100, 101

kesin hüküm, 46

klasik, 20, 42, 51, 53, 59, 61, 67, 85,
87, 93, 94, 95, 100, 134, 146, 181,
182, 218, 260

klasik parlamenterizm, 260

konfederatif kuvvet, 113

kurucu iktidar, 128, 147, 148, 149,
150, 151, 155

aslî, 148, 149, 152, 155

talî, 147, 148, 151, 152, 155

kurucu meclis, 137, 146, 147, 150

kurucu referandum, 146

kuvvetler ayrılığı, 65, 67, 68, 69,
113, 114, 120, 134, 153, 167, 205,
246, 247, 248, 249, 250, 254, 257
dikey (mülkî), 249
işlevsel, 113
organik, 248
küresel demokrasi, 227

L

laiklik, 25, 26
Leviathan (Hobbes), 19
liberal demokrasi, 113, 188, 199,
200, 202-206, 215, 230, 236, 237
liberalizm, 200

M

maddî değiştirilemezlik, 155
Marbury v. Madison, 159
meclis hükümeti sistemi, 246, 255
merkeziyet, 51, 52, 53, 66, 115, 118,
193, 247
merkezî denetim (Avrupa modeli),
42, 161
meşru şiddet tekeli, 37
meşruluk, 16, 17, 18, 24, 26, 39, 121,
140, 146, 150, 171, 186, 196, 200,
234
akılcı-hukukî, 18, 40
geleneksel, 17
karizmatik, 17
mikrokozmetik temsil, 192, 198
milliyetçilik, 23, 24
minimal devlet, 50
misak (pakt) anayasa, 146

modern devlet, 18, 19, 20, 21, 22,
23, 24, 28, 34, 51, 58, 67, 87, 102,
115
monarşi, 69, 135, 178, 230, 242, 243,
251
Mueller, 186
mutlak eşitlik, 80

N

negatif haklar, 95, 96, 100
negatif özgürlük, 93, 94
negatif statü hakları, (Jelinek), 99,
100
nispî temsil seçim sistemi, 209, 210
d'Hondt, 209, 210
en büyük artık, 209
en yüksek ortalama, 209

O

organik bağımsızlık (yargı), 81, 99
organik yöntem (anayasa
yapımında), 146
orijinal anayasa, 145
ortak iyi, 49, 192, 198
ortanca seçmen, 214
otorite, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 25, 31,
36, 42, 49, 50, 52, 53, 86, 92, 213,
258
otoriter rejim/sistem, 66, 230, 232-
237
oydaşmacı yöntem (anayasa
yapımında), 142

Ö

ön mesele, 164
ön-denetim (önleyici denetim), 162
özerk idarî kurumlar, 203
özgürlük, 15, 49, 58, 67, 77, 87, 90,
92, 93, 101, 104, 113, 115, 134,
140, 167, 175, 199, 203, 204, 233
negatif, 93, 94
pozitif, 93
özgürlük karinesi, 77, 167, 175
özgürlük ve güvenlik hakları, 101
özgürlük-güvenlik dengesi, 104

P

parlamentar sistem, 38, 247, 253,
257
parlamento, 37, 39, 132, 154, 163,
173, 175, 186, 191, 197, 200, 202,
212, 213, 214, 217, 219, 222, 228,
238, 247, 248, 251, 253, 254, 258,
260
parti sistemi, 210, 220, 221, 222, 254
destekli iki-parti sistemi, 222
hâkim parti sistemi, 222
hegemonyacı parti sistemi, 222
ılımlı çok-parti sistemi, 220
kutuplaşmış çok-parti sistemi,
221
saf iki-parti sistemi, 221
parti vekâleti (mandate), 196, 197
plebisitçi anayasa, 146, 151
pozitif statü hakları (Jellinek), 99,
100
prima facie itaat yükümlülüğü, 48

R

rasyonel bilgisizlik, 190
rasyonel irrasyonelite, 190
refah devleti/sosyal refah devleti,
45, 60, 61, 93, 133, 294
refah hakları, 96, 97, 101
rekabetçi otoriterizm, 238
Roma Cumhuriyeti, 69

S

saf demokrasi, 186
sahte demokrasi, 238
seçim sistemi, 38, 132, 191, 201, 205,
207, 208, 210, 211, 220
seçimli otoriterizm, 237
seçimsel demokrasi, 236, 237, 268
serbest seçim, 38, 200
*Sivil Siyasal Yönetim Üzerine İki
İnceleme*, 113
Sivil ve Siyasal Haklar Uluslararası
Sözleşmesi, 106, 110
siyasal mobilizasyon, 234
siyasî anayasa, 124
siyasî iktidar, 14, 16, 18, 20, 21, 22,
25, 26, 36, 64, 99, 119, 124, 127,
128, 138, 176, 182, 183, 203, 204,
206, 232, 233, 237
siyasî itaat yükümlülüğü, 49, 50
siyasî parti, 18, 38, 82, 100, 124, 127,
128, 132, 171, 192, 196, 202, 204,
212, 213, 214, 215, 216, 217, 220,
230, 253
bireysel temsil, 219
disiplinli, 219
kadro partisi, 218

kitle partisi, 218, 234
serbest (gevşek), 220
sosyal bütünleşme, 219
toplayıcı parti, 214
siyasî rejim, 71, 127, 128, 147, 207,
230, 231, 232, 236, 246, 260
sosyal, 68
sosyal adalet, 50, 58, 61, 92, 95
sosyo-ekonomik eşitlik, 80
soyut norm denetimi (dava yolu),
162, 164
sözleşme yöntemi (anayasa
yapımında), 146
stare decisis, 161

T

taklit anayasa, 144
tekelci sadakat, 33
temel hukuk, 36, 42, 44, 125, 158,
246
temsili demokrasi, 187, 188, 191,
192, 223
temsili vekâlet, 195, 196
toplumsal mühendislik, 133
totaliter rejim, 39, 131, 180, 200,
215, 231, 234, 235, 236

U

ulus-devlet, 23, 24, 32, 33, 66, 186,
191, 227, 228
Uluslararası Çalışma Örgütü, 110
usulî hakkaniyet, 75, 76, 83, 84

Ü

ülke, 14, 19, 21, 24, 30, 32, 34, 36,
41, 43, 45, 53, 58, 68, 160, 187,
208, 211, 218, 238, 242, 248
hava sahası, 34, 36
kara sahası, 34, 36
karasuları, 35, 36
kıta sahanlığı, 36
su sahası, 35
üniter devlet, 38, 40, 51, 52, 53,
54, 66, 118, 136

V

vatansızlık, 33
vekâleten (delegative) demokrasi,
238

Y

yabancı(lar), 30, 32, 34, 144, 184
yargı birliği, 41
yargı işlevi, 116
yargı teşkilâtı, 41
yargıçlar hükümeti, 176
yargının yönetimi, 41
yargısal aktivizm, 121, 175
yarı-doğrudan demokrasi, 187
yarışmac/rekabetçi otoriterizm, 238
yasama, 68
yasama bağışıklıkları, 39
yasama işlevi, 44, 45, 174, 251, 254
yasama meclisi, 38, 147, 154, 251,
255
yasama yetkisinin devredilmezliği,
44

yaygın denetim (Amerika modeli),
42, 160, 164
yetki haritası, 135, 138
yokluk, 168

yurttaşlık/yurttaşlık statüsü, 32, 33,
34, 52, 88, 97, 228
yürürlüğün durdurulması, 170
yürütme işlevi, 45, 191, 251, 255